

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

9. november 2010*

I sag C-296/10,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Amtsgericht Stuttgart (Tyskland) ved afgørelse af 31. maj 2010, indgået til Domstolen den 16. juni 2010, i sagen:

Bianca Purucker

mod

Guillermo Vallés Pérez, har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J.N. Cunha Rodrigues, og dommerne A. Arabadjiev, A. Rosas (refererende dommer), U. Lohmus og A. Ó Caoimh,

* Processprog: tysk.

generaladvokat: N. Jääskinen
justitssekretær: fuldmægtig B. Fülöp,

henset til Domstolens præsidents beslutning af 15. juli 2010 om at underkaste sagen en fremskyndet procedure i henhold til artikel 23a i statuten for Den Europæiske Unions Domstol og i henhold til artikel 104a, stk. 1, i Domstolens procesreglement,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 27. september 2010,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Bianca Purrucker ved Rechtsanwältin B. Steinacker
- den tyske regering ved T. Henze og J. Kemper, som befuldmægtigede
- den tjekkiske regering ved M. Smolek, som befuldmægtiget
- den spanske regering ved J. M. Rodríguez Cárcamo, som befuldmægtiget
- den franske regering ved G. de Bergues og B. Beaupère-Manokha, som befuldmægtigede

— Det Forenede Kongeriges regering ved F. Penlington, som befuldmægtiget

— Europa-Kommissionen ved A.-M. Rouchaud-Joët og S. Grünheid, som befuldmægtigede,

og efter at have hørt generaladvokaten,

afsagt følgende

Dom

- ¹ Anmodningen om præjudiciel forelæggelse vedrører fortolkningen af Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 (EUT L 338, s. 1).
- ² Anmodningen er blevet fremsat i forbindelse med en tvist mellem Bianca Purucker og Guillermo Vallés Pérez vedrørende forældremyndigheden over deres søn Merlín.

Retsforskrifter

- 3 Forordning nr. 2201/2003 afløste Rådets forordning (EF) nr. 1347/2000 af 29. maj 2000 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager samt i sager vedrørende forældremyndighed over ægtefællernes fælles børn (EFT L 160, s. 19). Forordning nr. 1347/2000 er blevet ophævet ved forordning nr. 2201/2003, hvis anvendelsesområde er bredere.

- 4 I betragtning 12, 16 og 21 til forordning nr. 2201/2003 er følgende anført:

»(12) De kompetenceregler, der fastsættes i denne forordning for sager vedrørende forældreansvar, er udformet under hensyntagen til barnets bedste og bygger navnlig på kriteriet om nærhed. Dette betyder, at kompetencen først og fremmest bør tilfalde retterne i den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, undtagen i visse situationer, hvor barnets opholdssted ændres, eller hvor indehaverne af forældreansvar har aftalt andet.

[...]

- (16) Denne forordning bør ikke være til hinder for, at retterne i en medlemsstat i hastetilfælde kan anvende foreløbige, herunder sikrende, retsmidler over for personer eller aktiver, der befinder sig i denne medlemsstat.

[...]

- (21) Anerkendelsen og fuldbyrdelsen af retsafgørelser truffet i en medlemsstat bør være baseret på princippet om gensidig tillid, og grundene til ikke-ankendelse bør begrænses til det nødvendige minimum.«

5 Artikel 2 i forordning nr. 2201/2003 er affattet således:

»I denne forordning forstås ved:

- 1) »ret«: alle myndigheder i medlemsstaterne med kompetence i spørgsmål, der falder ind under denne forordnings anvendelsesområde som defineret i artikel 1

[...]

- 4) »retsafgørelse«: enhver afgørelse [...] om forældreansvar truffet af en ret i en medlemsstat, uanset hvordan den betegnes, såsom dom eller kendelse

[...]

- 7) »forældreansvar«: alle de rettigheder og pligter vedrørende barnets person eller formue, som er tilkendt en fysisk eller juridisk person ved en retsafgørelse, eller som en sådan person har som følge af loven eller en gyldig aftale. Betegnelsen omfatter navnlig forældremyndighed og samværsret

[...]

- 9) »forældremyndighed«: navnlig rettigheder og pligter vedrørende omsorgen for et barns person og særlig retten til at bestemme, hvor barnet skal bo

[...]«

- 6 Forordningens artikel 8, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Kompetencen til at træffe afgørelse om spørgsmål vedrørende forældreansvar over for et barn ligger hos retterne i den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted på det tidspunkt, hvor sagen anlægges.«

- 7 Artikel 16 i forordning nr. 2201/2993 med overskriften »En sags anlæggelse ved retten« foreskriver:

»1. En sag anses for anlagt ved en ret:

- a) på det tidspunkt, hvor det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument indleveres til retten, forudsat at sagsøger ikke efterfølgende har undladt at træffe de foranstaltninger, der krævedes af vedkommende, for at få dokumentet forkyndt for sagsøgte,

eller

- b) hvis det pågældende dokument skal forkyndes, før det indleveres til retten, på det tidspunkt, hvor det modtages af den myndighed, der er ansvarlig for forkyndelsen, forudsat at sagsøger ikke efterfølgende har undladt at træffe de foranstaltninger, der krævedes af vedkommende, for at få dokumentet indleveret til retten.«

- 8 I forordningens artikel 17 hedder det således:

»Anlægges der ved en ret i en medlemsstat en sag, som den pågældende ret ikke har kompetence til at påkende i medfør af denne forordning, og som en ret i en anden medlemsstat har kompetence til at påkende i medfør af denne forordning, erklærer retten sig på embeds vegne inkompetent.«

9 Den nævnte forordnings artikel 19, stk. 2 og 3, er affattet således:

»2. Såfremt der anlægges sag vedrørende forældreansvar over for et barn, som har samme genstand og hviler på samme grundlag, ved retter i forskellige medlemsstater, udsætter enhver anden ret end den, ved hvilken der først er anlagt sag, på embeds vegne sagen, indtil denne rets kompetence er fastslået.

3. Når det er fastslået, at den ret, ved hvilken der først er anlagt sag, er kompetent, erklærer enhver anden ret sig inkompetent til fordel for den første.

Den part, der anlagde sag ved en anden ret, kan i så fald fremsætte sit krav for den ret, ved hvilken der først blev anlagt sag.«

10 Samme forordnings artikel 20 med overskriften »Foreløbige, herunder sikrende, retsmidler« bestemmer:

»1. Denne forordning er ikke til hinder for, at retterne i en medlemsstat i hastetilfælde kan anvende de foreløbige, herunder sikrende, retsmidler, der er fastsat i denne medlemsstats lovgivning, over for personer eller aktiver i denne medlemsstat, selv om en ret i en anden medlemsstat i medfør af denne forordning har kompetence til at påkende sagens realitet.

2. Retsmidler, der er bragt i anvendelse i medfør af stk. 1, ophører med at gælde, når den ret i en medlemsstat, der i medfør af denne forordning har kompetence til at påkende sagens realitet, har truffet de foranstaltninger, den finder relevante.«

- ¹¹ Artikel 21 ff. i forordning nr. 2201/2003 vedrører anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser. Det er i artikel 21, stk. 1, bl.a. bestemt, at retsafgørelser, der er truffet i en medlemsstat, anerkendes i de øvrige medlemsstater, uden at der stilles krav om anvendelse af en særlig procedure.
- ¹² Artikel 24 i forordning nr. 2201/2003 bestemmer, at kompetencen for retten i domsstaten ikke kan efterprøves.

De faktiske omstændigheder i hovedsagen og de verserende sager

- ¹³ Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, af de faktiske omstændigheder som beskrevet i dommen af 15. juli 2010, Purrucker (sag C-256/09, Sml. I, s. 7353), og af sagsakterne indgivet til Domstolen af den forelæggende ret, at Bianca Purrucker, der er tysk statsborger, bosatte sig i Spanien i midten af 2005 sammen med Guillermo Vallés Pérez, der er spansk statsborger født i Tyskland. Den 31. maj 2006 kom de for tidligt fødte tvillinger Merlin og Samira til verden som resultat af forholdet. Guillermo Vallés Pérez har anerkendt faderskabet. Da forældrene boede sammen, har de i henhold til spansk lovgivning fælles forældremyndighed. Børnene har såvel tysk som spansk statsborgerskab.
- ¹⁴ Da forholdet mellem Bianca Purrucker og Guillermo Vallés Pérez blev forringet, ønskede Bianca Purrucker at vende tilbage til Tyskland med sine børn, hvilket Guillermo Vallés Pérez først ikke var indforstået med. Den 30. januar 2007 indgik parterne imidlertid en aftale, som blev oprettet for en notar, og som skulle godkendes af en domstol for at kunne fuldbyrdes, hvorefter Bianca Purrucker kunne flytte til Tyskland med børnene.

- 15 På grund af indtrådte komplikationer og et nødvendigt kirurgisk indgreb kunne Samira ikke forlade hospitalet på den fastsatte dato. Bianca Purrrucker rejste derfor til Tyskland med sin søn Merlín den 2. februar 2007. Spørgsmålet om, hvorvidt Guillermo Vallés Pérez på grund af denne særlige situation stadig var indforstået med Bianca Purrruckers afrejse med Merlín er omtvistet mellem parterne i hovedsagen.
- 16 De forskellige familiemedlemmers opholdssted har været uforandret siden Bianca Purrruckers afrejse den 2. februar 2007.
- 17 Der verserer tre sager mellem parterne i hovedsagen:
- Den første, i Spanien, ved Juzgado de Primera Instancia no 4 de San Lorenzo de El Escorial, som vedrører anvendelsen af foreløbige retsmidler, og som er anlagt af Guillermo Vallés Pérez. Det kan ikke udelukkes, at denne sag under visse betingelser kan anses for en sag om realiteten om tilkendelse af forældremyndigheden over børnene Merlín og Samira.
 - Den anden, i Tyskland, som er anlagt af Guillermo Vallés Pérez, og som vedrører fuldbyrdelsespåtegning af afgørelsen fra Juzgado de Primera Instancia n° 4 de San Lorenzo de El Escorial om anvendelse af foreløbige retsmidler, som er den sag, der lå til grund for Purrrucker-dommen.
 - Den tredje, i Tyskland, som er anlagt af Bianca Purrrucker, og som vedrører tilkendelse af forældremyndigheden over de samme børn. Der er tale om den sag, som har givet anledning til den præjudicielle forelæggelse.

Sagen anlagt i Spanien med henblik på iværksættelse af foreløbige retsmidler vedrørende forældremyndigheden over børnene og eventuelt med henblik på en afgørelse vedrørende realiteten

- 18 Guillermo Vallés Pérez, som ikke længere mente sig bundet af den aftale, som var indgået for notaren den 30. januar 2007, anlagde i juni 2007 sag med henblik på anordning af foreløbige retsmidler, og herunder navnlig tilkendelse af forældremyndigheden over børnene Samira og Merlín, for Juzgado de Primera Instancia n° 4 de San Lorenzo de El Escorial.
- 19 Retsmødet fandt sted den 26. september 2007. Bianca Purruker indgav skriftlige indlæg og var til stede under retsmødet.
- 20 Ved afgørelse af 8. november 2007 fastslog Juzgado de Primera Instancia no 4 de San Lorenzo de El Escorial, at den havde kompetence til at påkende sagen, og anordnede uopsættelige og foreløbige forholdsregler, bl.a. for så vidt angår forældremyndigheden over børnene. Denne afgørelse blev berigtiget ved afgørelse af 28. november 2007.
- 21 Ifølge sagsakterne gælder det ifølge spansk ret, at når der er anmodet om og anordnet foreløbige retsmidler forud for en sag om realiteten, bevarer de kun deres virkning, hvis sagen om realiteten anlægges inden for 30 dage efter deres vedtagelse.

- 22 Hen imod januar 2008, på en dato, der ikke er nærmere præciseret, og som ikke fremgår af nogle af de sagsakter, der er fremlagt af den forelæggende ret, synes Guillermo Vallés Pérez at have anlagt sag om realiteten ved Juzgado de Primera Instancia no 4 de San Lorenzo de El Escorial. Bianca Purrrucker har gjort gældende, at denne sag blev anlagt for sent.
- 23 Ved afgørelse af 28. oktober 2008 tog Juzgado de Primera Instancia no 4 de San Lorenzo de El Escorial stilling til spørgsmålet om »den ret, ved hvilken der først er anlagt sag« som omhandlet i artikel 19, stk. 3, i forordning nr. 2201/2003. Retten anførte, at den allerede tog stilling til spørgsmålet om sin kompetence i afgørelsen af 8. november 2007 og har henvist til de forskellige faktiske tilknytningsforhold, der er nævnt i denne afgørelse. Retten anførte, at den den 28. juni 2007 havde efterkommet anmodningen om foreløbige retsmidler vedrørende forældremyndigheden over børnene. Eftersom der først blev anlagt sag ved en tysk ret af børnenes moder i september 2007, er Juzgado de Primera Instancia no 4 de San Lorenzo de El Escorial af den opfattelse, at den er »den ret, ved hvilken der først er anlagt sag« og erklærede sig kompetent med henblik på sagens påkendelse i overensstemmelse med artikel 16 i forordning nr. 2201/2003.
- 24 Ved dom af 21. januar 2010 stadfæstede Audiencia Provincial de Madrid (Spanien) afgørelsen af 28. oktober 2008 efter appel iværksat af Bianca Purrrucker. Appelretten fastslog, at med henblik på anvendelse af artikel 16 i forordning nr. 2201/2003 er den første sag den begæring om foreløbige retsmidler, der blev indgivet i overensstemmelse med spansk ret ved Juzgado de Primera Instancia no 4 de San Lorenzo de El Escorial, før anlæggelse af sagen for den tyske ret. Derimod indeholder artikel 20 i forordning nr. 2201/2003, der er gjort gældende af Bianca Purrrucker, selv om den finder anvendelse i denne sag, ikke nogen regel om kompetence og angår udelukkende vedtagelsen af foreløbige, herunder sikrende, retsmidler, i hastetilfælde, mens det spørgsmål om kompetence, der er genstand for sagen, skal afgøres efter bestemmelserne i denne forordnings artikel 19. Denne løsning er i øvrigt i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 22, stk. 3, i loven om retternes kompetence (Ley Orgánica del Poder Judicial).

Sagen anlagt i Tyskland med påstand om fuldbyrdelsespåtegning af afgørelsen af 8. november 2007 fra Juzgado de Primera Instancia no 4 de San Lorenzo de El Escorial

- 25 Der er tale om den sag, som gav anledning til den nævnte Purruicker-dom. Guillermo Vallés Pérez havde først bl.a. nedlagt påstand om tilbagegivelse af barnet Merlin og havde som en sikrende foranstaltning begæret, at afgørelsen af 8. november 2007 fra Juzgado de Primera Instancia no 4 de San Lorenzo de El Escorial blev erklæret for eksigibel. Senere har han i første række fremsat krav om fuldbyrdelsespåtegning af denne afgørelse. Herefter har Amtsgericht Stuttgart ved afgørelse af 3. juli 2008 og Oberlandesgericht Stuttgart (Tyskland) ved klageafgørelse af 22. september 2008 meddelt afgørelsen fra den spanske ret fuldbyrdelsespåtegning.
- 26 Efter revisionsanke iværksat af Bianca Purruicker forelagde Bundesgerichtshof (Tyskland) et præjudicielt spørgsmål for Domstolen. I Purruicker-dommen svarede Domstolen, at forskrifterne i artikel 21 ff. i forordning nr. 2201/2003 ikke finder anvendelse på foreløbige retsmidler vedrørende forældremyndighed, som henhører under nævnte forordnings artikel 20.
- 27 I Purruicker-dommens præmis 76 fastslog Domstolen bl.a., at når kompetencen til at påkende sagens realitet i overensstemmelse med forordning nr. 2201/2003 for en ret, som har anordnet foreløbige retsmidler, ikke klart fremgår af oplysningerne i den trufne afgørelse, eller denne afgørelse ikke indeholder en utvetydig begrundelse vedrørende denne rets kompetence til at påkende sagens realitet under henvisning til en af de kompetencer, som er nævnt i denne forordnings artikel 8-14, kan det heraf konkluderes, at nævnte afgørelse ikke er blevet truffet i overensstemmelse med kompetencereglerne fastsat i nævnte forordning.

Sagen anlagt i Tyskland med henblik på tilkendelse af forældremyndigheden

- 28 Den 20. september 2007 nedlagde Bianca Purruker ved anlæggelse af en sag om realiteten ved Amtsgericht Albstadt (Tyskland) påstand om, at hun tilkendes forældremyndigheden over børnene Merlín og Samira. Denne stævning blev forkyndt for den sagsøgte i hovedsagen den 22. februar 2008 ved anbefalet skrivelse med modtagelsesbevis. Han havde imidlertid, i lighed med Juzgado de Primera Instancia no 4 de San Lorenzo de El Escorial, allerede på et tidligere tidspunkt fået kendskab til denne stævning.
- 29 Det fremgår bl.a. af afgørelserne af 25. september 2007 og af 9. januar 2008 fra Amtsgericht Albstadt, at der, ifølge denne ret, ikke var nogen sandsynlighed for, at Bianca Purrukers påstand ville blive taget til følge. Eftersom forældrene ikke var gift, og der ikke findes en erklæring om fælles forældremyndighed, kan aftalen af 30. januar 2007, som blev oprettet for en notar, nemlig ikke fortolkes som en sådan erklæring. Bianca Purruker har eneforældremyndighed over børnene, hvorfor en afgørelse om tilkendelse af forældremyndigheden ikke var nødvendig. Amtsgericht Albstadt henviste desuden til den verserende sag i Spanien.
- 30 Ved afgørelse af 19. marts 2008 afviste Amtsgericht Albstadt bl.a. Bianca Purrukers påstand vedrørende Samira med henvisning til, at den savnede kompetence. Denne afgørelse blev stadfæstet den 5. maj 2008 af Oberlandesgericht Stuttgart. I sin afgørelse fastslog Oberlandesgericht Stuttgart, at barnet siden fødslen havde sit sædvanlige opholdssted i Spanien. Ifølge denne ret finder artikel 9 i forordning nr. 2201/2003 ikke anvendelse på omstændighederne i sagen, og betingelserne i samme forordnings artikel 15 er ikke opfyldt.
- 31 Ved en anden afgørelse af 19. marts 2008 udsatte Amtsgericht Albstadt sagen om forældremyndigheden for så vidt angår Merlín i henhold til artikel 16 i Haagerkonventionen

af 25. oktober 1980 om de civilretlige virkninger af internationale børnebortførelser (herefter »Haagerkonventionen af 1980«). Denne sag blev genoptaget den 28. maj 2008 på anmodning af Bianca Purrucker, eftersom Guillermo Vallés Pérez ikke indtil denne dato havde fremsat nogen anmodning om tilbagegivelse på grundlag af Haagerkonventionen af 1980. Der er heller ikke senere blevet fremsat nogen anmodning.

³² Som følge af begæringen om fuldbyrdelse af afgørelsen fra Juzgado de Primera Instancia no 4 de San Lorenzo de El Escorial af 8. november 2007, indgivet af Guillermo Vallés Pérez, overgik sagen om forældremyndighed til Amtsgericht Stuttgart i overensstemmelse med § 13 i den tyske lov om gennemførelse og anvendelse af visse retlige instrumenter inden for international familieret (Gesetz zur Aus- und Durchführung bestimmter Rechtsinstrumente auf dem Gebiet des internationalen Familienrechts).

³³ Den 16. juli 2008 indgav Bianca Purrucker, på grundlag af artikel 20 i forordning nr. 2201/2003, til Amtsgericht Stuttgart en anmodning om iværksættelse af et foreløbigt retsmiddel om tilkendelse af eneforældremyndigheden over sønnen Merlín, eller subsidiært eneret til at afgøre dette barns bopæl. Den sammenhæng, hvori denne anmodning indgik, var bl.a. kendetegnet ved problemer, der var opstået i forbindelse med forbyggende lægeundersøgelser. Ved afgørelse af 28. juli 2008 blev anmodningen forkastet med henvisning til, at der ikke var tale om et hastetilfælde som omhandlet i artikel 20 i forordning nr. 2201/2003. Amtsgericht Stuttgart anførte bl.a. at barnet var omfattet af faderens sociale sikring i Spanien, og at det, om nødvendigt, var muligt at anordne overgivelse af sygesikringskortet til moderen.

³⁴ Det fremgår af sagsakterne, som er fremlagt for Domstolen af den forelæggende ret, at Amtsgericht Stuttgart i august, september og oktober 2008 inden for rammerne af den sag, der verserer for den, ved flere lejligheder og ved hjælp af flere fremgangsmåder, bl.a. ved hjælp af den spanske forbindelsesdommer i Det Europæiske Retlige Netværk, har forsøgt at komme i kontakt med Juzgado de Primera Instancia no 4 de

San Lorenzo de El Escorial med henblik på at få oplyst, om der ligeledes verserer en sag om realiteten for denne ret. Amtsgerichts Stuttgarts anstrengelser er imidlertid forblevet frugtesløse.

- 35 Den 28. oktober 2008 traf Amtsgericht Stuttgart en afgørelse, hvori den nævner de skridt, der er truffet i forhold til den spanske forbindelsesdommer, og det manglende svar fra Juzgado de Primera Instancia no 4 de San Lorenzo de El Escorial. Den anmoder parterne om at fremlægge og godtgøre, for det første datoen for faderens indgivelse af anmodning om foreløbige retsmidler i Spanien, for det andet datoen for forkyndelsen af afgørelsen fra Juzgado de Primera Instancia no 4 de San Lorenzo de El Escorial af 8. november 2007, og for det tredje datoen for faderens indgivelse af stævning vedrørende realiteten samt datoen for denne stævnings forkyndelse for moderen.
- 36 Ligeledes den 28. oktober 2008 traf Juzgado de Primera Instancia no 4 de San Lorenzo de El Escorial den afgørelse, hvis indhold er beskrevet i denne doms præmis 23, og hvori den henviser til den skrivelse, som Amtsgericht Stuttgart har fremsendt til den.
- 37 Efter atter at have opfordret parterne til at afgive udtalelse herom, traf Amtsgericht Stuttgart en afgørelse den 8. december 2008. Den har heri henvist til afgørelsen fra Juzgado de Primera Instancia no 4 de San Lorenzo de El Escorial af 28. oktober 2008 og den appel, der vil blive iværksat af Bianca Purruker til prøvelse heraf. Retten anfører, at den ikke selv kunne tage stilling til spørgsmålet om »den ret, ved hvilken der først er anlagt sag«, da dette ville gribe skadeligt ind i retssikkerheden, fordi to retter i forskellige medlemsstater vil kunne træffe modstridende afgørelser. Spørgsmålet skal afgøres af den ret, der først har erklæret sig kompetent. Følgelig besluttede Amtsgericht Stuttgart at udsætte sagen i overensstemmelse med artikel 19, stk. 2, i forordning nr. 2201/2003, indtil afgørelsen af 28. oktober 2008 fra Juzgado de Primera Instancia no 4 de San Lorenzo de El Escorial har fået retskraft.

- 38 Bianca Purrucker iværksatte appel til prøvelse af Amtsgericht Stuttgarts afgørelse af 8. december 2008. Den 14. maj 2009 ophævede Oberlandesgericht Stuttgart afgørelsen og hjemviste sagen til Amtsgericht Stuttgart med henblik på afsigelse af en ny afgørelse. Oberlandesgericht Stuttgart fandt, at en ret havde pligt til selv at efterprøve sin kompetence, og at artikel 19 i forordning nr. 2201/2003 ikke gav nogen af de retter, for hvilken sagen var indbragt, enekompetence til at afgøre, hvilken ret der var den ret, ved hvilken der først er anlagt sag. Oberlandesgericht Stuttgart har anført, at sagen vedrørende forældremyndighed, som var anlagt i Spanien i juni 2007 af Guillermo Vallés Pérez, udgjorde en sag med påstand om anvendelse af foreløbige retsmidler, mens den sag vedrørende forældremyndighed, som var blevet anlagt i Tyskland den 20. september 2007 af Bianca Purrucker, udgjorde en sag om realiteten. En sådan sag og en sag med påstand om anmodning af foreløbige retsmidler vedrører forskellige tvister eller forskellige påstande. Det må i givet fald fastslås, at der er tale om en positiv kompetencekonflikt mellem to retter.
- 39 Amtsgericht Stuttgart har ved kendelse af 8. juni 2009 anmodet parterne om at oplyse, på hvilket trin sagen anlagt i Spanien befandt sig, og opfordret dem til at tage stilling til muligheden for at forelægge Domstolen et præjudicielt spørgsmål om fastlæggelse af den ret, ved hvilken der først er anlagt sag, i overensstemmelse med artikel 104b i Domstolens procesreglement.
- 40 Ved kendelse af 19. oktober 2009 har Amtsgericht Stuttgart foreslået parterne et forlig, hvorved de enten sammen kan fastsætte Merlins sædvanlige opholdssted hos Bianca Purrucker og Samiras sædvanlige opholdssted hos Guillermo Vallés Pérez mod opretholdelse af den fælles forældremyndighed, eller efter fælles aftale kan lade forældremyndigheden over Merlín overgå til Bianca Purrucker og forældremyndigheden over Samira til Guillermo Vallés Pérez. Forslaget blev imidlertid ikke tiltrådt.

- 41 Den 13. januar 2010 blev der afholdt et retsmøde ved Amtsgericht Stuttgart, hvori parterne i hovedsagen var til stede. Guillermo Vallés Pérez var repræsenteret ved sin advokat. Parternes synspunkter kunne hverken bringes i overensstemmelse med eller tilnærmes hinanden.
- 42 Den 21. januar 2010 traf Audiencia Provincial de Madrid afgørelse om den appel, der var iværksat af Bianca Purrrucker, ved den dom, der er nævnt i denne doms præmis 24. Denne dom af 21. januar 2010 blev meddelt Amtsgericht Stuttgart ved en skrivelse til Guillermo Vallés Pérez' tyske advokat.

Forelæggelsesafgørelsen og de præjudicielle spørgsmål

- 43 I forelæggelsesafgørelsen har Amtsgericht Stuttgart forklaret, hvorfor der, efter dens opfattelse, ikke er nogen rimelig tvivl med hensyn til, at Merlin havde sit sædvanlige opholdssted i Tyskland den 21. september 2007 på tidspunktet for Bianca Purrruckers anlæggelse af sagen om forældremyndighed.
- 44 Ifølge denne ret havde Juzgado de Primera Instancia no 4 de San Lorenzo de El Escorial ikke, på grundlag af artikel 10 i forordning nr. 2201/2003, en uafbrudt kompetence indtil den 21. september 2007 som følge af den omstændighed, at familiemedlemmerne tidligere havde deres sædvanlige opholdssted i Spanien, idet det hverken er sandsynligt eller bevist, at Bianca Purrruckers flytning af Merlin fra Spanien til Tyskland var ulovlig. Den aftale, som blev oprettet for en notar den 30. januar 2007, og endvidere det faktiske fravær af en deklareret anmodning om tilbagegivelse, formuleret i henhold til artikel 11 i forordning nr. 2201/2003 i forening med Haagerkonventionen af 1980, udgør forhold, der taler imod tesen om ulovlig fjernelse af et barn som

omhandlet i den nævnte forordnings artikel 2, nr. 11). Juzgado de Primera Instancia no 4 de San Lorenzo De El Escorial støtter i øvrigt heller ikke sin kompetence på denne bestemmelse.

- ⁴⁵ Amtsgericht Stuttgart har henvist til, at ifølge artikel 16 i forordning nr. 2201/2003 anses en sag for anlagt ved en ret på det tidspunkt, hvor det indledende processkrift i sagen indleveres til retten, forudsat at sagsøgeren ikke efterfølgende har undladt at træffe de foranstaltninger, der krævedes af vedkommende, for at få dokumentet forkyndt for sagsøgte.
- ⁴⁶ Amtsgericht Stuttgart har præciseret, at stævningen af 20. september 2007 blev indleveret til Amtsgericht Albstadt den 21. september 2007, men først blev forkyndt for sagsøgte i hovedsagen den 22. februar 2008 af grunde, som Bianca Purrucker ikke er ansvarlig for, og som er knyttet til bestridelsen af rettens internationale kompetence med henblik på vedtagelse af foranstaltninger på området for forældremyndighed vedrørende datteren til parterne i hovedsagen, Samira.
- ⁴⁷ Artikel 19, stk. 2, i forordning nr. 2201/2003 bestemmer, at i sager vedrørende forældreansvar over for et barn har den ret i en medlemsstat, ved hvilken der først er anlagt sag, kompetencemæssig prioritet frem for en ret i en anden medlemsstat, ved hvilken en sag, som har samme genstand og hviler på samme grundlag, er anlagt senere. Ifølge den forelæggende ret er genstanden for den tvist, der dannede grundlag for anlæggelsen af en sag om foreløbige retsmidler i juni 2007 ved den spanske ret, identisk med genstanden for den tvist, der ligger til grund for den sag om realiteten, der blev anlagt ved den tyske ret i september 2007. De to sager angår nemlig en påstand om iværksættelse af retsmidler på området for forældreansvar vedrørende det

samme fællesbarn. Hver af de to parter har, i hver af disse sager, nedlagt påstand om, at eneforældremyndigheden tilkendes dem. Parterne er identiske i de to sager.

- ⁴⁸ Den tidsmæssige prioritet for en sag skal vurderes på grundlag af artikel 16 i forordning nr. 2201/2003. Amtsgericht Stuttgart har imidlertid anført, at ordlyden af denne bestemmelse ikke opstiller nogen sondring mellem en sag om realiteten og en sag om foreløbige retsmidler. Denne situation skaber rum for forskellige juridiske antagelser for så vidt angår anvendelsesområdet for artikel 19, stk. 2, i forordning nr. 2201/2003.
- ⁴⁹ Det følger af den juridiske antagelse, der blev lagt til grund af Juzgado de Primera Instancia no 4 de San Lorenzo De El Escorial og af Audiencia Provincial de Madrid, at en sag anses for anlagt ved en spansk ret som omhandlet i artikel 16 og artikel 19, stk. 2, i forordning nr. 2201/2003 ved indgivelsen af en anmodning om foreløbige retsmidler. Sagen om foreløbige retsmidler, kombineret med en senere anlagt sag om realiteten, anses for at udgøre et processuelt hele. En kendelse om foreløbige retsmidler er imidlertid ipso jure ikke længere gyldig, hvis der ikke anlægges en sag om realiteten senest 30 dage efter forkyndelsen af kendelsen om foreløbige retsmidler.
- ⁵⁰ Ifølge kendelsen af 14. maj 2009 fra Oberlandesgericht Stuttgart angår artikel 19, stk. 2, i forordning nr. 2201/2003 imidlertid ikke forholdet mellem en sag om realiteten og en sag om foreløbige retsmidler, fordi disse sager har forskellige genstande, selv om en afgørelse om forældremyndigheden over et barn har de samme virkninger, hvad enten den træffes inden for rammerne af en sag om foreløbige retsmidler eller om realiteten. Denne fortolkning er begrundet i det forhold, at artikel 21 ff. i forordning nr. 2201/2003 ikke finder anvendelse på foreløbige retsmidler som omhandlet i denne forordnings artikel 20.

51 Under disse omstændigheder har Oberlandesgericht Stuttgart besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

- »1) Finder forskrifterne i artikel 19, stk. 2, i forordning [nr. 2201/2003] anvendelse, når den ret i en medlemsstat, ved hvilken der først er anlagt sag af en part med henblik på fastlæggelse af forældreansvaret, alene skal tage stilling til foreløbige retsmidler, og den ret i en anden medlemsstat, ved hvilken den anden part senere anlægger sag vedrørende samme sagsgenstand, skal tage stilling til sagens realitet?
- 2) Finder disse forskrifter ligeledes anvendelse, når afgørelsen i den særskilte sag vedrørende foreløbige retsmidler fra en medlemsstat ikke kan anerkendes i en anden medlemsstat i henhold til artikel 21 i forordning nr. 2201/2003?
- 3) Kan et særskilt sagsanlæg vedrørende foreløbige retsmidler ved en ret i en medlemsstat sidestilles med et sagsanlæg vedrørende sagens realitet som omhandlet i artikel 19, stk. 2, i forordning nr. 2201/2003, når et efterfølgende søgsmål vedrørende hovedsagen ved denne ret i henhold til denne stats nationale procesregler skal indgives inden for en vis frist for at undgå processuelle ulemper?»

Retsforhandlingerne for Domstolen

- 52 Amtsgericht Stuttgart har i forelæggelsesafgørelsen anmodet om, at den præjudicielle forelæggelse underkastes en fremskyndet procedure i medfør af artikel 104b i Domstolens procesreglement, og har desuden henstillet til, at denne anmodning henvises til det dommerkollegium, der påkendte anmodningen om præjudiciel afgørelse indgivet af Bundesgerichtshof. Ved skrivelse af 1. juli 2010 har Amtsgericht Stuttgart tydeliggjort sin anmodning ved at præcisere, at den vedrører anvendelsen af artikel 104a i Domstolens procesreglement og ikke artikel 104b heri.
- 53 Ved kendelse af 15. juli 2010 har Domstolens præsident imødekommet anmodningen.

Om de præjudicielle spørgsmål

- 54 Med sit første spørgsmål ønsker den forelæggende ret oplyst, om artikel 19, stk. 2, i forordning nr. 2201/2003 finder anvendelse, når den ret i en medlemsstat, ved hvilken der først er anlagt sag af en part med henblik på fastlæggelse af forældreansvaret, alene skal tage stilling til foreløbige retsmidler, og den ret i en anden medlemsstat, ved hvilken den anden part senere anlægger sag vedrørende samme sagsgenstand, skal tage stilling til sagens realitet. Det andet spørgsmål vedrører anvendelsen af denne bestemmelse på en afgørelse vedrørende foreløbige retsmidler, der ikke kan anerkendes i henhold til forordningens artikel 21, mens det tredje spørgsmål vedrører anvendelsen af den nævnte bestemmelse på en sag om foreløbige retsmidler, der eventuelt er knyttet til en sag om realiteten.

55 Disse spørgsmål besvares samlet.

Parternes indlæg

56 Der er fremført to synspunkter for Domstolen.

57 På den ene side har Bianca Purucker, den tyske regering og Europa-Kommissionen gjort gældende, at der ikke foreligger litispendens i tilfælde, hvor en sag om realiteten er samtidig med en sag om foreløbige retsmidler, hvori der er truffet en afgørelse, også selv om denne sag kan udgøre en processuel enhed med sagen om realiteten, når denne anlægges inden for en lovbestemt frist. Hver sag skal anses for en selvstændig enhed, og litispendens ophører, når der er truffet en afgørelse.

58 Den tyske regering har anført, at i modsat fald vil en ændring af barnets sædvanlige opholdssted ikke kunne blive taget i betragtning, selv om forordning nr. 2201/2003 tager hensyn til en sådan ændring, hvilket ville være i strid med forordningens formål, der er at gøre det muligt for den ret, der er nærmest barnet, at træffe afgørelse om forældreansvaret. Hvis det antages, at der er litispendens i tilfælde af en samtidig sag om realiteten og en sag om foreløbige retsmidler, hvori der er truffet afgørelse, ville det desuden forpligte den ret, ved hvilken der senere er anlagt sag, til at foretage undersøgelser af den nationale lovgivning i den medlemsstat, hvor retten, ved hvilken der først er anlagt sag, er beliggende, for at undersøge, om anordning af foreløbige retsmidler indebærer, at der stadig verserer en sag om realiteten. Den tyske regering har endelig henvist til risikoen for, at parterne frit kan vælge, hvilken ret der skal have kompetence (»forum shopping«), ved at henvise til et kriterium om uopsættelighed

for at opnå, at en ret anser sig for kompetent til at iværksætte hastende foreløbige retsmidler, og stillingtagen til realiteten derved knyttes hertil.

59 På den anden side har den tjekkiske, den spanske og den franske regering gjort gældende, at sagens art, hvad enten der er tale om en sag om foreløbige retsmidler eller om realiteten, er uden betydning for anvendelsen af artikel 19 i forordning nr. 2201/2003. Med henvisning til punkt 130 i generaladvokat Sharpstons forslag til afgørelse i den sag, der lå til grund for Purruicker-dommen, har den franske regering understreget, at denne forordning dels ikke indeholder nogen udtrykkelig sondring mellem på den ene side en endelig eller fast afgørelse og på den anden side foreløbige afgørelser, hverken i kapitel 1 eller 2 i denne forordning eller i kapitel 3 heri, der vedrører anerkendelse. Det relevante kriterium er således, om de to sager har samme genstand og samme formål, hvilket vil være tilfældet, når to forældre hver især anmoder om tildeling af forældremyndigheden over det samme barn, enten ved foreløbige retsmidler eller ved endelig afgørelse.

60 Alle de procesdeltagere som omhandlet i artikel 23 i statuten for Domstolen, der har afgivet indlæg, er af den opfattelse, at der ikke foreligger litispendens, når en af sagerne tilsigter anordning af foreløbige retsmidler som omhandlet i artikel 20 i forordning nr. 2201/2003, eller når den ret, ved hvilken der først er anlagt sag, allerede har anordnet foreløbige retsmidler som omhandlet i denne bestemmelse.

61 Kommissionen har imidlertid understreget, at det er vanskeligt for den ret, ved hvilken der senere er anlagt sag, at afgøre, om de foreløbige retsmidler er vedtaget af den kompetente ret med hensyn til realiteten, eller om der er tale om foreløbige retsmidler som omhandlet i artikel 20 i forordning nr. 2201/2003. Det er af denne grund, at Kommissionen støtter det synspunkt, der er gjort gældende af den tyske regering, hvorefter en sag om foreløbige retsmidler er en selvstændig sag, der afsluttes med vedtagelsen af afgørelsen om iværksættelsen af sådanne retsmidler. Kommissionen har imidlertid medgivet, at der skal indrømmes en undtagelse fra dette princip, når

det efter national ret kræves, at en sagsøger begynder med at anlægge en sag om foreløbige retsmidler, inden en sag om realiteten kan anlægges.

⁶² Hovedparten af de procesdeltagere, der har afgivet indlæg, har anført, at selv hvis reglen om litispendens i artikel 19 i forordning nr. 2201/2003 var den samme som den, der findes i artikel 21 i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1978 L 304, s. 17), som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse (EFT L 304, s. 1, og — den ændrede tekst — s. 77), ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Helleniske Republiks tiltrædelse (EFT L 388, s. 1), ved konventionen af 26. maj 1989 om Kongeriget Spaniens og Den Portugisiske Republiks tiltrædelse (EFT L 285, s. 1) og ved konventionen af 29. november 1996 om Republikken Østrigs, Republikken Finlands og Kongeriget Sveriges tiltrædelse (EFT 1997 C 15, s. 1, herefter »Bruxelleskonventionen«), og i artikel 27 i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001 L 12, s. 1), er formålet med og de øvrige bestemmelser i de andre retsakter for forskellige til, i relation til forordning nr. 2201/2003, at kunne anvende de løsninger, der eventuelt måtte være vedtaget inden for rammerne af Bruxelleskonventionen eller forordning nr. 44/2001.

⁶³ Den tyske regering har bl.a. understreget, at på området for civile sager, der er omfattet af anvendelsesområdet for forordning nr. 44/2001, har et foreløbigt retsmiddel kun en begrænset retskraft, mens en afgørelse om realiteten har fuld retskraft. Dette er ikke tilfældet for så vidt angår et foreløbigt retsmiddel på området for forældreansvar, der kun har en formel retskraft, men ikke en materiel, forstået på den måde, at der senere kan træffes en ny afgørelse under hensyn til nye omstændigheder. Desuden er, således som det er gjort gældende af Kommissionen, forskrifterne om modstridende afgørelser anderledes.

Domstolens svar

- ⁶⁴ Reglerne om litispendens har af hensyn til retsplejen inden for Unionen til formål at undgå, at der verserer parallelle sager for retterne i forskellige medlemsstater, og at der eventuelt træffes uforenelige afgørelser (jf. i denne retning vedrørende Bruxelleskonventionen dom af 9.12.2003, sag C-116/02, Gasser, Sml. I, s. 14693, præmis 41, og af 14.10.2004, sag C-39/02, Mærsk Olie & Gas, Sml. I, s. 9657, præmis 31).
- ⁶⁵ Ifølge ordlyden af artikel 19, stk. 2, i forordning nr. 2201/2003 er der litispendens, når sager vedrørende forældreansvar over for et barn, som har samme genstand og hviler på samme grundlag, anlægges ved retter i forskellige medlemsstater. I denne henseende er det ikke nødvendigt, at sagerne er anlagt mellem de samme parter.
- ⁶⁶ Henset til de formål, der forfølges med forordning nr. 2201/2003, og til den omstændighed, at ordlyden af denne forordnings artikel 19, stk. 2, i stedet for at henvise til udtrykket »litispendens«, som det anvendes i de forskellige nationale retsordener i medlemsstaterne, opstiller en række materielle betingelser som led i en definition, må det konkluderes, at de begreber, der er anvendt i artikel 19 med henblik på at afgøre, om der foreligger litispendens, må betragtes som selvstændige begreber (jf. i denne retning vedrørende Bruxelleskonventionen dom af 8.12.1987, sag 144/86, Gubisch Maschinenfabrik, Sml. s. 4861, præmis 11).
- ⁶⁷ Begreberne »samme genstand« og »samme grundlag« skal defineres under hensyn til formålet med artikel 19, stk. 2, i forordning nr. 2201/2003, som er at undgå uforenelige afgørelser.

- ⁶⁸ Domstolen har allerede inden for rammerne af Bruxelleskonventionen fastslået, at der ved tvistens genstand må forstås, hvad kravet går ud på (jf. dom af 6.12.1994, sag C-406/92, Tatry, Sml. I, s. 5439, præmis 41). For at afgøre, om to sager har samme genstand, skal der tages hensyn til de respektive sagsøgers krav i hver af sagerne (dom af 8.5.2003, sag C-111/01, Gantner Electronic, Sml. I, s. 4207, præmis 26). Domstolen har desuden fortolket begrebet »grundlag« således, at det omfatter de faktiske omstændigheder og den retsregel, der påberåbes til støtte for kravet (jf. Tatry-dommen, præmis 39).
- ⁶⁹ Det er med rette, at alle de procesdeltagere, der har afgivet indlæg, har gjort gældende, at der ikke kan være tale om litispendens mellem en sag om foreløbige retsmidler som omhandlet i den nævnte forordnings artikel 20 og en sag om realiteten.
- ⁷⁰ Således som Domstolen fastslog i præmis 61 i Purucker-dommen, kan artikel 20 i forordning nr. 2201/2003 ikke anses for en regel om kompetence til at påkende sagens realitet.
- ⁷¹ Anvendelsen af denne bestemmelse forhindrer endvidere ikke anlæggelse af sag ved den ret, der er kompetent til at påkende realiteten. Artikel 20, stk. 2, i forordning nr. 2201/2003 imødegår enhver risiko for modstridende afgørelser mellem en afgørelse om foreløbige retsmidler som omhandlet i denne forordnings artikel 20 og en afgørelse, der er truffet af den ret, der er kompetent til at påkende realiteten, idet den bestemmer, at foreløbige retsmidler, der er bragt i anvendelse i medfør af artikel 20, stk. 1, ophører med at gælde, når den ret, der har kompetence til at påkende sagens realitet, har truffet de foranstaltninger, den finder relevante.
- ⁷² Litispendens som omhandlet i artikel 19, stk. 2, i forordning nr. 2201/2003 kan således kun forekomme, når to eller flere sager med samme genstand og samme grundlag

verserer ved forskellige retter, og sagsøgerne i disse forskellige sager har nedlagt påstand om, at der træffes en afgørelse, der kan anerkendes i en anden medlemsstat end den, hvor en ret, der har kompetence til at påkende sagens realitet, er beliggende.

- ⁷³ I denne henseende kan der ikke opstilles en sondring alt efter arten af de sager, der er anlagt ved disse retter, nemlig om der er tale om en sag om foreløbige retsmidler eller om realiteten. Det fremgår nemlig hverken af begrebet »retsafgørelse« i artikel 2, nr. 4), i forordning nr. 2201/2003 eller i artikel 16 og 19 heri, der vedrører henholdsvis en sags anlæggelse og litispendens, at denne forordning tilsigter at opstille en sådan sondring. Det samme gælder for bestemmelserne i denne forordning om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser, såsom artikel 21 og 23 heri.
- ⁷⁴ I øvrigt bemærkes, at anvendelsen af den ene eller den anden af disse procedurer kan være dikteret af de særlige omstændigheder i national ret. Kommissionen har nævnt det tilfælde, hvor der i national ret er fastsat en forpligtelse til at anlægge en sag om foreløbige retsmidler, inden der kan anlægges en sag om realiteten.
- ⁷⁵ Henset til den i denne doms præmis 68 nævnte praksis og nærmere bestemt Gantner Electronic-dommen, er det afgørende således at fastslå, om sagsøgerens påstand ved den ret, ved hvilken der først er anlagt sag, går ud på at opnå en afgørelse fra denne ret på grund af dens kompetence til at påkende sagens realitet som omhandlet i forordning nr. 2201/2003.
- ⁷⁶ Det er sammenligningen mellem sagsøgerens påstand ved nævnte ret og den påstand, som sagsøgeren har nedlagt, ved hvilken der senere er anlagt sag, der gør det muligt for denne sidstnævnte at fastslå, om der foreligger litispendens eller ej.

- 77 Hvis det klart fremgår af genstanden for den sag, der er anlagt for den ret, ved hvilken der først er anlagt sag, og af de faktiske omstændigheder, der er gjort gældende i den forbindelse, at den ikke indeholder noget element, der kan begrunde en kompetence til at påkende sagens realitet som omhandlet i forordning nr. 2201/2003 for den ret, ved hvilken denne sag er anlagt, kan den ret, ved hvilken der senere er anlagt sag, fastslå, at der ikke foreligger litispendens.
- 78 Hvis det derimod fremgår af sagsøgerens påstande eller af de faktiske omstændigheder, fremført til støtte for sagen anlagt ved den ret, ved hvilken der først er anlagt sag, at den — selv om den har til formål at opnå anordning af foreløbige retsmidler — er anlagt ved en ret, som fra en umiddelbar betragtning kan have kompetence til at påkende sagens realitet, skal den ret, ved hvilken der senere er anlagt sag, udsætte sagen i overensstemmelse med artikel 19, stk. 2, i forordning nr. 2201/2003, indtil spørgsmålet om kompetencen for retten, ved hvilken der først er anlagt sag, er fastslået. Efter omstændighederne, og hvis betingelserne i denne forordnings artikel 20 er opfyldt, kan den ret, ved hvilken der senere er anlagt sag, træffe de foreløbige retsmidler, der er nødvendige af hensyn til barnets bedste.
- 79 Den omstændighed, at der er truffet en retsafgørelse om iværksættelse af foreløbige retsmidler, uden at det i denne afgørelse er præciseret, om den ret, der har anordnet disse retsmidler, har kompetence til at påkende sagens realitet, kan ikke udgøre et bevis — til støtte for en indsigelse om litispendens — for, at der er anlagt sag om realiteten, såfremt der ikke er angivet nogen præcisering for så vidt angår kompetencen for den ret, ved hvilken der først er anlagt sag, eller de faktiske omstændigheder, der er gjort gældende til støtte for påstanden om realiteten.
- 80 Det tilkommer imidlertid den ret, ved hvilken der senere er anlagt sag, selv at undersøge, om — i det omfang den anordner foreløbige retsmidler — afgørelsen fra den ret, ved hvilken der først er anlagt sag, ikke var en forløber for en senere afgørelse, der skal

træffes, når der er opnået bedre kendskab til sagen og under omstændigheder, der ikke er af lige så hastende karakter. Den ret, ved hvilken der senere er anlagt sag, skal i øvrigt undersøge, om den påstand, der ligger til grund for de foreløbige retsmidler, og en påstand om realiteten, der er gjort gældende senere, udgør et processuelt hele.

- 81 I forhold til de muligheder, der er fastsat i national ret, kan den ret, ved hvilken der senere er anlagt sag, når der i to sager er tale om de samme parter, hos den part, der gør indsigelse om litispendens gældende, undersøge den hævdede tvists eksistens og påstandens indhold. Under hensyn til den omstændighed, at forordning nr. 2201/2003 er baseret på samarbejdet og den gensidige tillid mellem retterne, kan denne ret i øvrigt underrette den ret, ved hvilken der først er anlagt sag, om den sag, der er anlagt for den, henlede dens opmærksomhed på muligheden for litispendens, opfordre den til at give den alle oplysninger om den sag, der verserer for den, og til at tage stilling til sin kompetence som omhandlet i forordning nr. 2201/2003 eller give den meddelelse om enhver afgørelse, der allerede er truffet i denne henseende. Endelig kan den ret, ved hvilken der senere er anlagt sag, rette henvendelse til centralmyndighederne i sin medlemsstat.
- 82 Hvis retten, ved hvilken der senere er anlagt sag, trods sine anstrengelser ikke råder over nogen oplysninger om eksistensen af en sag, anlagt ved en anden ret, som gør det muligt at fastslå genstanden og grundlaget for denne, og som navnlig viser, at den anden ret, ved hvilken der er anlagt sag, har kompetence i overensstemmelse med forordning nr. 2201/2003, tilkommer det førstnævnte ret, inden for en rimelig frist for besvarelse af de forelagte spørgsmål, at fortsætte behandlingen af den sag, der er anlagt for den.
- 83 Varigheden af denne rimelige frist skal fastsættes af retten, først og fremmest under hensyn til barnets bedste. Den omstændighed, at der er tale om et barn med en lav alder, er et kriterium, der skal inddrages i denne henseende (jf. i denne retning dom af 11.7.2008, sag C-195/08 PPU, Rinau, Sml. I, s. 5271, præmis 81).

- 84 Det bemærkes, at forordning nr. 2201/2003 har til formål, af hensyn til barnets bedste, at gøre det muligt for den ret, der er nærmest barnet, og som derfor har bedst kendskab til dets situation og udvikling, at træffe de nødvendige afgørelser.
- 85 Det skal endelig understreges, at ifølge artikel 24 i forordning nr. 2201/2003 kan kompetencen for retten i domsstaten ikke efterprøves. Når det i denne forordnings artikel 19, stk. 2, er bestemt, at den ret, ved hvilken der senere er anlagt sag, skal udsætte sagen i tilfælde af litispendens, er det netop for at gøre det muligt for den ret, ved hvilken der først er anlagt sag, at tage stilling til sin kompetence.
- 86 På baggrund af det anførte skal de forelagte spørgsmål besvares på følgende måde:
- Forskrifterne i artikel 19, stk. 2, i forordning nr. 2201/2003 finder ikke anvendelse, når en ret i en medlemsstat, ved hvilken der først er anlagt sag med henblik på fastlæggelse af forældreansvaret, alene skal tage stilling til foreløbige retsmidler som omhandlet i denne forordnings artikel 20, og der ved en ret i en anden medlemsstat, som er kompetent til at påkende sagens realitet, som omhandlet i samme forordning, senere er anlagt sag med en påstand vedrørende fastlæggelse af det samme forældreansvar, enten foreløbigt eller endeligt.
 - Den omstændighed, at der ved en ret i en medlemsstat anlægges sag om foreløbige retsmidler, eller at der træffes afgørelse inden for rammerne af en sådan procedure, og det ikke fremgår af påstanden eller af afgørelsen, at den ret, der skal tage stilling til spørgsmålet om foreløbige retsmidler, er kompetent som omhandlet i forordning nr. 2201/2003, indebærer ikke nødvendigvis, at det er udelukket, at der — således som det eventuelt er muligt i henhold til national ret i denne medlemsstat — er fremsat en påstand om realiteten, som er knyttet til påstanden

om foreløbige retsmidler, og som indeholder de oplysninger, som viser, at den ret, ved hvilken sagen er anlagt, er kompetent som omhandlet i forordningen.

- Når den ret, ved hvilken sagen er anlagt senere, trods de anstrengelser, den har gjort sig for at få oplysninger fra den part, der gør litispendens gældende, fra den ret, ved hvilken der først er anlagt sag, og fra centralmyndighederne, ikke råder over nogen oplysninger, der gør det muligt at fastslå genstanden og grundlaget for en sag, der er anlagt ved en anden ret, og som bl.a. tilsigter at godtgøre, at denne ret er kompetent i overensstemmelse med forordning nr. 2201/2003, og hensynet til barnets bedste, henset til de konkrete omstændigheder, kræver, at der træffes en afgørelse, der kan anerkendes i andre medlemsstater end den, hvor retten, ved hvilken sagen er anlagt senere, er beliggende, tilkommer det denne sidstnævnte ret, efter en rimelig frist for besvarelse af de formulerede spørgsmål, at genoptage sagen, der er anlagt for den. Varigheden af denne rimelige frist skal fastsættes under hensyn til barnets bedste, henset til de konkrete omstændigheder i sagen.

Sagens omkostninger

- ⁸⁷ Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

Forskrifterne i artikel 19, stk. 2, i Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 finder ikke anvendelse, når en ret i en medlemsstat, ved hvilken der først er anlagt sag med henblik på fastlæggelse af forældreansvaret, alene skal tage stilling til foreløbige retsmidler som omhandlet i denne forordnings artikel 20, og der ved en ret i en anden medlemsstat, som er kompetent til at påkende sagens realitet, som omhandlet i denne forordning, senere er anlagt sag med en påstand vedrørende fastlæggelse af det samme forældreansvar, enten foreløbigt eller endeligt.

Den omstændighed, at der ved en ret i en medlemsstat anlægges sag om foreløbige retsmidler, eller at der træffes afgørelse inden for rammerne af en sådan procedure, og det ikke fremgår af påstanden eller af afgørelsen, at den ret, der skal tage stilling til spørgsmålet om foreløbige retsmidler, er kompetent som omhandlet i forordning nr. 2201/2003, indebærer ikke nødvendigvis, at det er udelukket, at der — således som det eventuelt er muligt i henhold til national ret i denne medlemsstat — er fremsat en påstand om realiteten, som er knyttet til påstanden om foreløbige retsmidler, og som indeholder de oplysninger, som viser, at den ret, ved hvilken sagen er anlagt, er kompetent som omhandlet i forordningen.

Når den ret, ved hvilken sagen er anlagt senere, trods de anstrengelser, den har gjort sig for at få oplysninger fra den part, der gør litispændens gældende, fra den ret, ved hvilken der først er anlagt sag, og fra centralmyndighederne, ikke råder over nogen oplysninger, der gør det muligt at fastslå genstanden og grundlaget for en sag, der er anlagt ved en anden ret, og som bl.a. tilsigter at godtgøre, at denne ret er kompetent i overensstemmelse med forordning nr. 2201/2003,

og hensynet til barnets bedste, henset til de konkrete omstændigheder, kræver, at der træffes en afgørelse, der kan anerkendes i andre medlemsstater end den, hvor retten, ved hvilken sagen er anlagt senere, er beliggende, tilkommer det denne sidstnævnte ret, efter en rimelig frist for besvarelse af de formulerede spørgsmål, at genoptage sagen, der er anlagt for den. Varigheden af denne rimelige frist skal fastsættes under hensyn til barnets bedste, henset til de konkrete omstændigheder i sagen.

Underskrifter